

Warszawa, 13 marca 1996 r.

Szanowny Pan
Marek Kordos,
Redaktor Naczelny
Miesięcznika Delta

Szanowny Panie!

W numerze 3/1996 *Delt*y ukazał się Pański artykuł pt. *Początek dzisiejszego świata*. W artykule tym znalazło się m.in. następujące stwierdzenie: *Otwarty ruch protestancki rozpoczął się wystąpieniem Marcina Lutra 31 października 1517 roku; potem była już lawina protestu przeciw przestarzałej i skorumpowanej strukturze Kościoła katolickiego. Jego odpowiedzią był sobór trydencki (1543-1563), który postanowił zaangażować Kościół głębiej w życie wiernych (np. ustanowił sakrament małżeństwa), a w szczególności nakazał najwyższą wagę przywiązywać do kształcenia młodzieży.* (s.1). Pomijam fakt, że zdanie to, jak i pozostałe passusy dotyczące Kościoła, mają silne zabarwienie emocjonalne, wszak nie jest Pan historykiem i ma Pan, jak sądzę, prawo do uprawiania emocjonalnej publicystyki. W zdaniu tym znalazły się jednak dwie nieścisłości:

Wielebny Księżu,

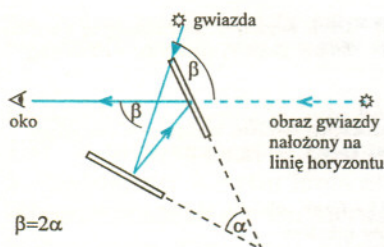
serdecznie dziękuję za list i przepraszam za swoją niedbałość, która go wywołała.

Mam nadzieję, że zechce Książdz przyjąć zapewnienie, iż tematem mojego artykułu nie były problemy religii, a tylko dlatego znalazły się tam uwagi dotyczące reformacji i kontrreformacji, że oba te zjawiska miały wielki (sądzę zresztą, iż pozytywny) wpływ na rozwój oświaty. Nie znajduję też w sobie żadnych nagannych emocji związanych z tą problematyką, jak w takiej sprawie można się łatwo pomylić – przepraszam więc.

Zadania

Wszystkie zadania z matematyki dotyczą gry w orla i reszkę, w której stawka wynosi 1 zł i do której zasiadło dwóch graczy: I z kapitałem 10 zł i II z kapitałem 20 zł.

Redaguje Krzysztof OLESZKIEWICZ

M 771. Udowodnić, że z prawdopodobieństwem 1 gra zakończy się bankrutem jednego z graczy.

Rozwiązanie na str. 16

M 772. Obliczyć prawdopodobieństwo bankrutu gracza I.

Rozwiązanie na str. 16

M 773. Obliczyć prawdopodobieństwo wygrania przez gracza I pierwszej gry, pod warunkiem, że wygrał całą rozgrywkę, czyli doprowadził gracza II do bankrutu.

Rozwiązanie na str. 13

Redaguje Krzysztof REJMER

F 427. Gdyby Ziemia została nagle zatrzymana w swym ruchu orbitalnym, spadłaby na Słońce. Jak długo trwałoby spadanie? Średnia odległość Ziemi od Słońca $h = 1,5 \cdot 10^{11}$ m, promień Słońca $R = 7 \cdot 10^8$ m, jego masa $M = 2 \cdot 10^{30}$ kg, stała grawitacji $G = 6,67 \cdot 10^{-11} \frac{\text{Nm}^2}{\text{kg}^2}$.

Rozwiązanie na str. 5

F 428. Sekstant jest popularnym przyrządem nawigacyjnym służącym do pomiaru wysokości ciał niebieskich. Są to dwa ruchome zwierciadła płaskie (jedno jest półprzezroczyste), zaopatrzone w podziałkę pozwalającą zmierzyć kąt między nimi. Sposób pomiaru jest prosty: obserwując przez półprzezroczyste zwierciadło linię horyzontu i zmieniając kąt między zwierciadłami nakładamy obraz gwiazdy na linię horyzontu. Wysokość gwiazdy jest równa podwojonej wartości kąta między zwierciadłami. Wyjaśnić, dlaczego.

Rozwiązanie na str. 16

1. Sobór Trydencki został otwarty 13 grudnia 1545 roku¹, zaś jego obrady zostały zamknięte 4 grudnia 1563 roku². Podaje Pan błędną datę rozpoczęcia soboru.

2. Dużo większym błędem jest informacja dotycząca ustanowienia przez Sobór Trydencki sakramentu małżeństwa. Aby podważyć tę informację wystarczy podać „szkolny” przykład: król angielski Henryk VIII ubiegał się u papieża o stwierdzenie nieważności małżeństwa z Katarzyną Aragońską w latach dwudziestych XVI wieku, co zakończyło się odmowną decyzją Klemensa VII z roku 1531³. Ostateczny wyrok w procesie małżeńskim króla zapadł w roku 1534, a w parę miesięcy później Henryk VIII zerwał stosunki z Rzymem, zaś parlament ogłosił *Akt supremacji*⁴. Skoro tak, to sakrament małżeństwa istniał już przed rokiem 1545, a więc przed rozpoczęciem Soboru Trydenckiego. A zatem sobór ów nie mógł ustanowić tego sakramentu. Oczywiście, nie jest to jedyny dowód na nieścisłość Pańskiego stwierdzenia. Wystarczy sięgnąć do podstawowego zbioru orzeczeń dogmatycznych Kościoła. O małżeństwie jako ustanowionym przez Boga naucza I Synod w Toledo (400 r.)⁵. Papież Leon I w *Liście do Rusticusa* pisze w roku 458, że *małżeństwo jest świętą rzeczą*⁶. Natomiast Sobór Florencki (1438-1445) w *Dekrecie dla Ormian* przypomina: *Siódmym sakramentem jest małżeństwo, będące obrazem związku Chrystusa z Kościołem*⁷.

Wyrażam nadzieję, że powyższe nieścisłości zostały w Pańskim artykule umieszczone pomyłkowo. Zwracam się z prośbą o zamieszczenie sprostowania tych błędów.

Z poważaniem

Marek Kordos

¹ H. Tuchle, C.A. Bouman, *Historia Kościoła*, t. J. Pisiewicz, Warszawa 1986, s.117.

² Tamże, s.127.

³ Tamże, s.70-71.

⁴ Tamże, s.72.

⁵ *Breviarium fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*, Warszawa 1989, nr 590. Dalej używam skrótu BF.

⁶ BF nr 591.

⁷ BF nr 593.

Rok 1543 zamiast 1545 to zwykła pomyłka przy przepisywaniu, informację o sakramencie małżeństwa znalazłem w popularnej *Historii Polski* Topolskiego.

Jeszcze raz pragnę przeprosić za swoją niesolidność i proszę o wzięcie pod uwagę, że nie miałem (i nie mam) najmniejszego zamiaru wypowiadać się w sprawach religijnych. Nie sposób jednak nie zauważyć, że pisząc o dziejach jakiejś myśli w Europie nie można obyć się bez choćby wzmiankowania o chrześcijaństwie.

Licząc na wyrozumiałość, z wyrazami szacunku

Marek Kordos